

N:o 2.

Ank. till Riksd. kansli den 12 februari 1908, kl. 3 e. m.

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2 i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående antecknande i kyrkobok af från utlandet återinflyttade svenskars äktenskapsförhållanden.

Uti en inom Andra Kammarerna väckt, till första tillfälliga utskottet hänvisad motion, n:o 76, hemställer herr *Per Pehrsson i Österby*: »att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t snarast möjligt vidtaga åtgärder för införande af förenklade bestämmelser och för fastställande af enhetligt tillvägagångssätt i fråga om anteckning i kyrkobok af från utlandet återinflyttade svenskars äktenskapsförhållanden.»

Till stöd för denna hemställan anför motionären följande:

»En stark strömning att söka »bevara svenskarne åt Sverige», har under de senaste åren gått genom vårt folk. En yttring bland andra häraf var Riksdagens skrifvelse den 30 april 1907 rörande inrättande af en statens arbetsförmedlingsanstalt till tjänst för i utlandet bosatta svenskar.

I samma mån som vårt lands näringslif erbjuder rikare utkomstmöjligheter, ökas antalet af utomlandssvenskar, som vilja återvända till fäderneslandet. Vissa legislativa och administrativa förhållanden lägga emellertid hinder i vägen för en sådan återinvandring.»

Dessa ord, hvarmed min förut afgifna motion angående lättnader i fråga om immigranternas värnplikt inledes, gälla äfven den fråga, som jag härmed vördsamt anhåller att få för Riksdagen framlägga.

Särskildt för de från Amerika återvändande svenskarne uppstå lätteligen och ofta svårigheter med afseende på anteckningar i kyrkobok af deras äktenskapsförhållanden.

Detta gäller anteckningen dels af i utlandet ingångna äktenskap, dels angående hinderlöshet till äktenskap.

De nuvarande bestämmelserna angående anteckning af i utlandet ingångna äktenskap återfinnas i lagen af den 1 juli 1898 § 1. — Där stadgas: »Äktenskap, som å utrikes ort slutits, utan att svensk lags föreskrifter därvid blifvit iakttagna, må i kyrkobok antecknas, så framt äktenskapet, enligt intyg af utländsk myndighet, blifvit å den utrikes orten i där föreskrifven form inför kyrklig eller borgerlig myndighet slutet, eller ock Konungen på grund af särskilda omständigheter funnit skäl att sådan anteckning eljes medgifva. Är intyg, hvarom ofvan sägs, utfärdadt af annan myndighet än norsk, skall myndighetens behörighet att sådant intyg utfärda vara bestyrkt af svensk beskickning eller konsul.» Denna bestämmelse är närmare utförd i lagen af 8 juli 1904 § 6, som lyder: »Är äktenskap å utrikes ort slutet i form, som lagen å den ort föreskrifver, skall äktenskapet, ehvad fråga är om svenska eller utländska undersåtar, här i riket anses vara i behörig form afslutadt.»

I fråga om anteckningen af hinderlöshet gäller för dem, som under sin vistelse utomlands förblifvit svenska undersåtar eller efter återkomsten återfått svensk medborgarrätt, bestämmelsen i 15 kap. 19 § i kyrkolagen, som lyder: »Om någon obekant person vill låta lysa för sig, skall det ej ske, förrän han till prästen framter säkra bevis om sitt lefverne och sina villkor; eller några tillstädesvarande vissa och trovärdiga män därom kunna vittna». Till dessa bestämmelser komma dessutom föreskrifterna i lagen af den 14 oktober 1898: »Svensk man eller kvinna, som vill ingå äktenskap, men icke kan på det i 15 kap. 19 § kyrkolagen föreskrifna sätt styrka sin hinderlöshet, äger genom tillkännagifvande, som tre gånger införes i allmänna tidningarne, kungöra sitt förehafvande, med fullständig uppgift om sitt namn, sin ålder och sin födelseort samt om de orter, där han eller hon vistats, så ock med anvisning, hos hvilken församlingspräst och inom hvilken tid

äktenskapshinder bör anmälas; och skall tiden för sådan anmälan utgöra, där sökanden icke vistats utom Sverige, Norge, Danmark och Finland, minst tre månader och i annat fall minst sex månader från det att tillkännagifvandet sista gången införts». I fråga om sådana personer åter, som äro vid sin återkomst främmande undersåtar, hvilka utgöra det ojämförligt största antalet, gäller kungl. förordningen om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap af den 8 juli 1904, § 1, som lyder: »Utländsk undersåte, som vill träda i äktenskap inför svensk myndighet, skall med intyg af behörig myndighet i den stat, han tillhör, styrka, att enligt lagen i sagda stat hinder ej finnes emot afslutande af det äktenskap, hvarom fråga är. I intyget skall särskildt angifvas, huruvida mellan dem, som vilja gifta sig, veterligen finnes skyldskap eller svågerlag; är sådan förvandtskap kunnig, skall dess beskaffenhet meddelas. Intyget skall ock innehålla upplysning, huruvida den främmande statens lag innehåller föreskrifter om lysning för det fall att undersåte i den stat vill ingå äktenskap utom sitt hemland, samt, där sådan lysning är stadgad, under rättelse, huruvida den ägt rum. Intyg, hvarom nu är sagdt, skall, där det ej utfärdats af norsk myndighet eller af här i riket anställd diplomatisk eller konsulär ämbetsman, vara åtföljdt af sådan ämbetsmans bevis, att intyget är af behörig myndighet utfärdadt.»

Härvid må anmärkas, att Förenata staterna icke biträdt de konventioner, hvarpå 1904 års lag grundar sig.

Dessa bestämmelser vålla i regel stora svårigheter vid tillämpningen. Återvändande svensk-amerikaner ha sällan något intyg af i ofvannämnda lagar föreskrifven beskaffenhet att förete; därpå tänkte de icke i Amerika. Att anskaffa sådant efter återkomsten är förenadt med kostnader, tidsutdrägt och besvär. Ibland kan det vara svårt nog för att icke säga omöjligt att få särskildt hinderslöshetsintyg. De svenska pastorsämbetena ha i afseende på tillämpningen af ofvanberörda bestämmelser, som synas medgifva mycket olika tolkningar, kommit till olika praxis på skilda platser, ett förhållande, som naturligtvis icke är lyckligt. De invecklade bestämmelserna sättas på ett håll å sido, och, utan att lagens bokstaf följes, visas ett mycket stort tillmötesgående. På andra håll, och särskildt i de större församlingarne, där sådana fall ofta förekomma, fasthållas lagens kraf. Och blir detta tillvägagående då ofta betraktadt som ett godtyckligt öfvergrepp af den enskilde prästmannen.

Så t. ex. nöjer sig månget pastorsämbete vid fråga om anteckning af äktenskap med att vigselattestens giltighet är styrkt af amerikansk

konsul i stället för af svensk konsul eller beskickning. Andra åter åtnöjas med en enkel attest af någon Augustanasynodens präst eller taga på eget ansvar rent af till godo hvad slags intyg därom som helst, om något sådant kan presteras.

Ännu mera godtycklig ter sig tillämpningen af bestämmelsen om anteckning angående hinderslöshet. Det är ofta först vid begäran om lysnings utfående, som den återinvandrade får klart för sig, att han icke enligt svensk lag är berättigad därtill. Anmärkningen vid betygets inlämnande å pastorsexpeditionen, att det saknades intyg om hinderslöshet för den och den tiden, hade icke då beaktats, eller också var betyget, som så ofta, inskickadt, utan att dess ägare personligen inställt sig på expeditionen. Den ledsamma öfverraskningen vållar lätt i förargelsen en ny utvandring. Många ha på detta sätt skilts för andra gången och för alltid från fosterlandet.

Därvid praktiseras likväl på några håll att låta bestämmelsen om vittnesmålet af »tillstådesvarande, vissa och trovärdiga män» få gälla äfven om ett intyg från i utlandet boende.

Att få dessa bestämmelser-förenklade och bragta till enhetlig tillämpning är ett länge känt behof.

Pastorsämbetena böra sättas i tillfälle att handlägga dessa ärenden så enhetligt, praktiskt och tillmötesgående som möjligt, under det att på samma gång äktenskapets helgd upprätthålles och kontrahenterna själfva och deras barn blifva till sin rättsliga ställning fullt betryggade.

De vägar, hvarpå en lättnad i dessa förhållanden skulle beredas återvändande svensk-amerikaner och hvarigenom en återinvandring skulle i sin mån främjas, torde framgå af en närmare utredning.

Hvad som emellertid i ett stort antal fall skulle medföra åsyftadt resultat vore, om öfverenskommelse kunde fattas och föreskrifter meddelas, att betyg, utfärdadt af vederbörande pastor, tillhörande Augustanasynoden eller annat svenskt-amerikanskt kyrkosamfund, som efter pröfning befunnits äga i detta afseende betryggande, ordnade kyrkliga förhållanden, enligt fastställt formulär och med vederbörande församlings sigill försedt skulle tillerkännas full giltighet i Sverige utan vidare attestering.

Där hinderslöshet skulle styrkas genom vissa och trovärdiga mäns vittnesmål, må detta kunna innefatta äfven personer, boende å den ort i utlandet, där den återinvandrade vistats.

Och där hinderslösheten skall styrkas med tillkännagifvande i allmänna tidningar, synes bestämmelsen om 6 månader för dem, som vistats utom Sverige, Norge, Danmark eller Finland, böra utgå och tiden

generellt bestämmas till 3 månader. Denna åtgärd ter sig nämligen, då det gäller utlandet, under alla förhållanden såsom i realiteten skäpligen verkningslös.

Allmänna svenska prästföreningen har jämväl, på grund af beslut vid dess allmänna möte i Uppsala sistlidne år, ingått till Kungl. Maj:t med en skrivelse, där bestämmelser begäras, som äro analoga med i denna motion föreslagna.

Önskligt vore, att åtgärder i detta syfte kunde vidtagas så snart, att förslag till bestämmelser i dessa här berörda frågor kunde föreläggas detta års kyrkomöte.

Ett dröjsmål skulle vålla ett alltför långt uppskof i en välbehöflig reform.»

Utskottet anser det vara otvifvelaktigt, att med nuvarande bestämmelser åtskilliga svårigheter uti de af motionären angifna hänseenden uppstå för såväl från utlandet hemflyttande landsmän som för pastorsämbetena, äfvensom att ett undanröjande eller minskande af dessa svårigheter skulle i sin mån underlätta återinvandringen till Sverige.

Det vore därför, enligt utskottets tanke, önskvärdt, särskildt att för- enklade former kunde införas för sättet att hos pastor i den svenska församling, dit inflyttningen sker, styrka verkligheten och lagligheten af utomlands ingånget äktenskap äfvensom hinderslöshet till äktenskap.

De vägar, på hvilka en lättnad i angifna afseenden skulle kunna beredas och en återinvandring i sin mån främjas, torde framgå af en närmare utredning.

Utskottet anser emellertid — särskildt med tanke på underlättandet af återinvandringen från Norra Amerika — att i ett stort antal fall åsyftadt resultat skulle ernås, därest exempelvis föreskrifter kunde meddelas,

att betyg, utfärdadt af vederbörande pastor tillhörande kyrkosamfund, som efter pröfning befunnits äga i detta afseende betryggande, ordnade kyrkliga förhållanden, och affattadt enligt fastställt formulär samt försedt med vederbörande församlings sigill, tillerkännes full giltighet i Sverige utan vidare attestering; och borde ett sådant betyg — enligt utskottets mening — äga fullt vitsord ej blott i fråga om ingånget äktenskap eller hinderslöshet till äktenskap utan äfven be-

träffande öfriga förhållanden, hvilka äro af beskaffenhet att bära i kyrkobok antecknas, såsom uppgifter om barns ålder, dop etc.;

att, där hinderlöshet till äktenskap skall styrkas genom vissa och trovärdiga mäns vittnesmål, detta må kunna ske äfven genom personer, boende å den ort i utlandet, där den återinvandrade vistats;

samt att i fall, där hinderlösheten ej annorledes kan styrkas, utan tillkännagifvande på föreskrifvet sätt i allmänna tidningar för ändamålet måste ske — med upphäfvande af bestämmelsen om sex månaders anmälningstid i fråga om dem, som vistats utom Sverige, Norge, Danmark eller Finland — tiden generellt bestämmes till tre månader.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Andra Kammaren för sin del i anledning af förevarande motion ville besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller, det täcktes Kungl. Maj:t snarast möjligt vidtaga åtgärder för införande af förenklade bestämmelser i fråga om anteckning i kyrkobok rörande från utlandet återinflyttade svenskar, särskildt med afseende på deras äktenskapsförhållanden.

Stockholm den 12 februari 1908.

På utskottets vägnar:

ROBERT JOHANSSON.